

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΠΩ

I. H. ΠΡΑΑ

Ἐτησία συνδρομὴ δραχ. ν. β, προκληρωτέας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ Δ'.—Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Ἰουλίου 1882.—ΑΡ. 7.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ.

Γενικαὶ προφυλάξεις ἐκ τῶν μεταδοτικῶν νόσων.

Ὅσακις κοινωνία τις ἀπαπειλεῖται ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ἐπιδημίας, ἢ υγιεινομικῆ ἀστυνομία ὀφείλει ν' ἀπομακρύνῃ πᾶν ὅ,τι ἐνδέχεται νὰ συντελέσῃ πρὸς τὴν διάδοσιν τῆς νόσου· ἢ ἐξέτασις τῶν τροφίμων καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἢ καθ' ὅλα καθαριότης τῶν κατοικητήριων δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ἢ ταχεῖα ἀφαίρεσις τῶν ἀκαθαρσιῶν, ἢ διανομὴ εἰς τοὺς πτωχοὺς καλῶν τροφῶν καὶ ἐνδυμάτων, ἢ διαίτα καὶ ἢ καθαριότης παντὸς καταστήματος ἔχοντος ἀνθρώπους, ἢ ἐπιμέλεια πρὸς διατήρησιν ἠθικῆς ἡσυχίας τῶν κατοίκων, ἢ διοργανώσεις εἰς τὸ παρέχειν τὰς πρώτας βοηθείας ὅταν παρουσιασθῶσι τὰ πρώτα καὶ βέβαια συμπτώματα τῆς νόσου κλπ. ταῦτά εἰσι ἰδίως τὰ καθήκοντα τῆς ἐξουσίας.

Ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας εἶνε ἀδύνατον νὰ ὀρισθῇ διαίτα ἄρ-

μοδία εἰς ἕκαστον πρὸς προφύλαξιν· διότι διαφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν εὐεξίαν καὶ ὑγίειαν καὶ ιδιοσυγκρασίαν. Ἐν γένει ὅμως δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἀπαιτεῖται κατοικία ἐν θαλάμῳ εὐρυχώρῳ, εὐηλίῳ καὶ εὐαέρῳ περιπάτος ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ ἐφ' ὑψηλῶν θέσεων μέτριος, καὶ πώποτε κοπιαστικός· ἐνδύματα πυκνὰ, λινα ἢ μάλλινα λευκοῦ χρώματος, διότι ταῦτα προφυλάττουσιν ἐκ τῆς ὑγρασίας, καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀτμοσφαιρας· μεγάλη καθαριότης, λουτρά σαπωνώδη, ἀλκαλικά, τὰ ὅποια καθαρίζουσι τὸ σῶμα χωρὶς νὰ βλάψωσι τὸ δέρμα· τροφή θρεπτική, εὐπεπτος· πόσις καλοῦ οἴνου παρὰ τῶν πινόντων τούτου τάξις εἰς τὰς ἀφοδεύσεις, (ἐκκοπρώσεις) καὶ ἀποφυγὴ καταχρήσεως διαίτης. Διὰ ταῦτα οἱ μᾶλλον ἀποθνήσκοντες εἰς τὰς ἐπιδημίας εἰσὶν οἱ μέθυσοι, οἱ γαστρίμαργοι, οἱ ἀδύνατοι, καὶ οἱ πεινχροί.

Προσέτι ἢ ἀπομάκρυνσις ὅλων τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἐπιφέρουσιν λύπας, φόβους, πάθη ἰσχυρά, θυμόν, κλπ. ὕπνος ἀρκετός, μέτριος, καὶ ταχεῖα θεραπεία πάσης κακοδιαθεσίας.

Ταῦτα πρέπει νὰ ἀκολουθῶσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες εὐρίσκονται ἐντὸς ἐπιδημίας ἢ ἀπειλοῦνται ἐκ ταύτης.

Οἱ εὐποροὶ δύνανται εὐκολώτερον ν' ἀκολουθῶσι τὰ ρηθέντα· διόπερ οὗτοι καὶ ὀλιγώτερον προσβάλλονται. Τούτου γίνεσθαι καὶ εἰς ἐνδημικὰς νόσους. Ὅθεν ὕπου ὁ λαὸς εὐ ζῆ, ἐκεῖ καὶ αἱ ἐπιδημικαὶ καὶ αἱ ἐνδημικαὶ νόσοι ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι. Τὴν εὐζωίαν ἐπιφέρει ὁ καλὸς πολιτισμὸς· διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς καταργεῖ τὰ μεγάλα αἴτια τῶν νόσων.

Τὸ ἀπὸ 31 Ἀπριλίου 1835 Β. διάταγμα περὶ ἐμποδισμοῦ τῆς μεταδόσεως τῶν κολλητικῶν νόσων, ὁρίζει ὅποια εἰσὶν αἱ κολλητικαὶ νόσοι, ἐν αἷς ἀναφέρεται ὁ τύφος, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τυφοειδὴς πυρετός· ἡ εὐλογία, ἡ χολέρα, κλπ.

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΟΥ

Ἵγιεινὴ τῶν ἀναρρωνυομένων καὶ καχεκτικῶν.

Ὁ ἀναρρωνύομενος καὶ ὁ καχεκτικός αἰσθάνεται εὐκόλως, ταχέως καὶ μεγάλως τὸ ψυχρὸς ψυχρανοθεῖς δὲ, δυσχερῶς διαθερμαίνεται, ἐν ᾧ τὰ νήπια ταχέως μὲν περιψύχονται, ἀλλὰ

καὶ ταχέως διαθερμαίνονται· ὀφείλει λοιπὸν νὰ προφυλάττηται προσεκτικῶς καὶ μάλιστα ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ σώματος νὰ προσέχη, ὅπερ ἔπαθεν· ἐνόσησεν ἐκ προσβολῆς τοῦ στήθους; τὸ στήθος πρέπει νὰ προφυλάττηται ἐὰν ἡ κοιλία ἔπαθεν ἐκ τῆς νόσου, ταύτην νὰ προφυλάττηται ἐν καιρῷ ἀναρρώσεως· ἰδίως οἱ ὑπὸ φλογώσεων τῶν κοιλιακῶν ὀργάνων παθόντες εἰσὶν ἐπιδεικτικώτεροι εἰς ὑποτροπὰς ἐξ ἐλαχίστης περιψύξεως τοῦ μέρους τούτου, ὅθεν καλυπτέον τούτο διὰ φλανέλλας· οἱ ἐξ ὀστρακίας παθόντες ὑπόκεινται εἰς ἀνασάρκαν ἐκ παραμικρᾶς περιψύξεως. Εἰς πάντας τούτους ἡ φλανέλλα μεγάλως ὠφελεῖ, ἰδίως τοῖς προδιαθεθειμένοις εἰς παθήσεις στηθικάς, καὶ μάλιστα ἐὰν ᾖσι νευρικοὶ ἢ λεμφικοὶ, κλπ.

Ἵγιεινὰ προφυλάξεις κατὰ ἡμέρας καὶ ἐποχὰς ἔτους.

Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κλίματι ὁ καιρὸς εἶνε πάντοτε ἄστατος, πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μεγάλα ἀτμοσφαιρικὰ μεταβολαὶ γίνονται, ἢ πρωῖα, ἢ μεσημβρία καὶ ἢ ἑσπέρα μεγάλως διαφέρουσιν κατὰ θερμότητα, ὑγρασίαν καὶ ἀνέμους· διὰ τοῦτο οἱ ἀναρρωνύομενοι καὶ οἱ καχεκτικοὶ πρέπει νὰ προφυλάττωνται· ἐν γένει ἕκαστος πρέπει νὰ προφυλαττηται, καὶ μάλιστα ἐὰν κατοικῇ εἰς τόπον ἔχοντα ὕδατα καὶ παρακείμενα ὄρη. Ποσάκις τινὲς μένοντες τὸ ἑσπέρας ἑλαφρὰ ἐνδεδυμένοι δὲν ἠσθένησαν, καὶ τινες ἑσπερήθησαν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς των;

Ἵγιεινὴ κατὰ κλίματα ὡς πρὸς τὰ ἐνδύματα.

Τὸ ἐνδυμα πρέπει νὰ ᾖν ἀνάλογον πρὸς τὸ κλίμα· διότι διαφέρουσιν κατὰ τὸ κλίμα αἱ διάφοροι λειτουργίαι τοῦ δι-οργανισμοῦ· εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ἡ μὲν παραγωγή τῆς ζωϊκῆς θερμότητος γίνεται μικροτέρα, ἡ δὲ ἀδήλος διαπνοὴ γίνεται ἀφθουωτέρα. Τὰ ἐνδύματα λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχωσιν τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ διατηρῶσι ὅσον οἶόν τε περισσώτερον τὴν ζωϊκὴν θερμότητα, καὶ μὴ ἀφίνωσι ταύτην νὰ ἐκπέμπηται ταχέως οὔτε νὰ ἐπαυξάνη ἐκ τῆς ἔξωθεν προσβολῆς τῆς θερμότητος· συνάμα δὲ καὶ νὰ διευκολύνωσι τὴν ἐκπομπὴν τῆς ὕλης τῆς ἀδήλου διαπνοῆς· ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην δὴ-λον γίνεσθαι ἐκ τῶν προρρηθέντων ὅτι εἰς τὰ θερμὰ κλίματα

τὰ ἐνδύματα δέον ὅπως ὦσιν ἐκ μαλλίων ἵνα ἐμποδίζωσι τὴν ἐκπομπὴν τῆς ζωϊκῆς θερμότητος, καὶ πλατέα ἵνα γείνηται εὐκόλως ἢ διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς ἀποβολῆ τῶν περιττῶν ὑλῶν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν Ἀφρικῇ γάλλοι στρατιῶται πάντοτε φέρουσι μάλλινα ἐνδύματα, ἐγκαταλείψαντες τὰ ἐν τῷ θέρει λινά. ἐπαρτηρήθη ὅτι ἡ ὑγίεια τῶν ἐκεῖ γαλλικῶν στρατῶν μεγάλως ἐβελτιώθη διὰ τῆς τοιαύτης ὑγιεινῆς τῶν ἐνδυμάτων. Ἡ διαρκὴς χρῆσις τῶν μαλλίων ἐνδυμάτων εἶνε ἀρμόδια καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κλίματι· διότι δι' αὐτῶν διατηρεῖται ἡ θερμότης τοῦ δέρματος μνημοτέρα, καὶ ἀνεπηρέαστος ἐκ τοῦ εὐμεταβλήτου τῆς ἀτμοσφαίρας· οὕτως προφυλάττονται καὶ οἱ πάσχοντες ἐκ νοσημάτων τοῦ στήθους, καὶ τῆς κοιλίας, κλπ. Οἱ ποιμένες παρ' ἡμῖν ἐν ὄρα θέρουσι φέρουσι τὴν κάππαν λέγοντες ὅτι διατηροῦσι δροσερὸν τὸ σῶμα. Τὰ μάλλινα ἐνδύματα εἰσὶν ἐν χρῆσει καὶ ἐν Ἰνδίας, Καλκούτα, Σινογάλη κλπ. Καὶ μάλιστα ἐκεῖ ἐνθα οἱ θερμοὶ τόποι ὑπόκεινται εἰς τὰ ἐλώδη μιάσματα· διότι ταῦτα οὐδόλως εἰσχωροῦσιν εἰς τὰ μάλλινα ἐνδύματα, ὅταν μάλιστα ὦσι κατασκευασμένα διὰ ἐστριμμένων νημάτων· διότι ταῦτα οὐ διατηρῶσιν τὴν ὑγρασίαν. Τὰ μάλλινα ταῦτα ἐνδύματα ἔχουσι καὶ ἄλλο προτέρημα τὴν μὲν ἡμέραν προφυλάττουσιν ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, τὴν δὲ ἑσπέραν καὶ νύκτα προφυλάττουσιν ἐκ τῆς δρόσου καὶ τῆς ὑγρασίας.

Εἰς τὰ βόρεια κλίματα ἐνθα ἡ ὑγρασία εἶνε ἀνεκτὴ ὑπὸ τῶν σωμάτων τῶν κατοίκων, ἢ χρῆσις μαλλίων ἐνδυμάτων ἐξ ὑφασμάτων μὴ ἔχοντων πολὺ ἐστριμμένων τὰ νήματα εἶνε πολὺ ὠφέλιμος· διότι ἡ κατάσαρκα χρῆσις αὐτῶν διατηρεῖ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα τοῦ σώματος, καὶ ἐμποδίζει τὴν ἔξωθεν προσβολὴν ψύχους. Οἱ Γροελλανδοὶ φοροῦσι κατάσαρκα δοράς.

Τὰ σ τ εν ἂ ἐνδύματά εἰσιν κατ'ἀλληλα εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα· διότι διατηροῦσιν οὕτως στρώμα ἀέρος ἀνευ ἀνανεώσεως καὶ θερμότητος διαρκῆ ἀνευ βλάβης· διότι ἐκεῖ ἡ ἀδήλος διαπνοὴ τοῦ δέρματος δὲν γείνηται μεγάλη, ὁ δὲ καιρὸς μένει πολὺ ἀμετάβλητος. Εἰς τὰ θερμὰ καὶ εὐμετάβλητα ὅμως κλίματα δέον ὅπως τὰ ἐνδύματα ὦσιν εὐρέα ἵνα ἀνανεοῦνται ὁ περὶ τὸ σῶμα ἀήρ, καὶ ἡ ἀδήλος διαπνοὴ ἐκτελεῖται ἀνεμποδίστως· διότι αὕτη γίνεσθαι μεγάλη εἰς τὰ κλίματα ταῦτα.

Γ'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Εἰς τὰ λεχθέντα ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ Φοίβου περὶ προδρομικῶν συμπτωμάτων ἐνδεχομένης νόσου προσθετέον καὶ τὰδε.

Ὁ θεῖος Ἴπποκράτης λέγει (π. διατῆς), ὅτι “πρὸς τὸ μὴ νοσεῖν πρέπει ν' ἀποφεύγῃς τὰ αἷτια καὶ νὰ ἐξαλείψῃς τὰ προδρομικὰ συμπτώματα, πρὶν ἔτι ἀναφανῆ ἡ νόσος.”

Τὰ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν αἰτίων, διδάσκει ἡ ὑ γ ι ε ι ν ἡ. Πρὸς ἐξάλειψιν δὲ τῶν προδρομικῶν συμπτωμάτων διατήρει καὶ τὰ δε τῆς ὑγιεινῆς.

Α'. Παύσου πᾶσαν ἐπίπουνον ἐργασίαν σωματικὴν καὶ νοεράν, καὶ ἐξακολούθει μόνον μικρὰς κινήσεις τοῦ σώματος. Ὁ Πλάτων περὶ τούτων ἐκφράζεται οὕτω πῶς.

“Μῆτε σόμα κινεῖν ἀνευ ψυχῆς, μήτε ψυχὴν ἀνευ σώματος.”

Β'. Μὴ τρώγε σκληρὰς τροφάς. Ἀπεχε κρέατος ἡλικιωμένου ζώου, πετυγμένον ὦον, ταριχηρῶν, ἰχθύων, λιπαρῶν, καὶ πάσης δυσπέπτου τροφῆς. Μὴ πίνε οἶνον. Μὴ τρώγε, ἀν μὴ πεινῆς· Κατὰ δὲ τὸν Ἴπποκράτην, καὶ πεινῶν μὴ τρώγε πολὺ, “λιμοκτοῦις δέεται.”

Γ' Ἐὰν διψᾷς πίνε πορτοκαλλάδαυ, λεμονάδαυ, σομάδαυ ἢ ζωμὸν ὄρνιθου.

Δ'. Ἐὰν ἦσαι δυσκόλιος πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, ποιήσον καθαρτικὸν κλύσμα. Μὴ λάμβανε καθάρσιον κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ἡμέραν τῶν προδρόμων· διότι ἐνλοτε ἐπιβαρύνεται ἡ νοσηρὰ κατάστασις· ἐπειδὴ πάντοτε πᾶν καθάρσιον κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἦττον παράγει ἐρεθισμόν ἐπὶ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, καὶ χαλαρόνει τὰς τοῦ σώματος δυνάμεις.

Τὰ προδρομικὰ συμπτώματα παρίστανται οὐχὶ ἀθρόα καὶ διὰ μᾶς· ἀλλ' ἐν πρώτοις ἐν ἡ δύο, κατόπιν παρουσιαζομένης τῆς αὐτῆς αἰτίας ἢ ἄλλης, ἀναφαίνονται ἄλλα νέα, ἢ ἐπιτείνονται τὰ ὑπάρχοντα, καὶ οὕτως, ἐὰν μὴ διαλυθῶσιν ἐγκαίρως διὰ τῆς ρηθείσης ὑγιεινῆς θεραπευτικῆς συλλέγονται κατὰ μικρὸν, καὶ ἀθρόως πάντα παρουσιάζουσι κατόπιν τὴν νόσον. Ἀνάγκη λοιπὸν καταστροφῆς καὶ διαλύσεως τῶν τοιοῦτων νοσηρῶν συμπτωμάτων, ἵνα ἐγκατασταθῇ καλῶς ἡ ὑγίεια.

Ὁ ἱερός Ἱπποκράτης (π. διαλύτης τὸ πρῶτον) ἐκφράζεται ὡδὲ πως περὶ τούτου :

“Οὐ γὰρ εὐθέως αἱ νοῦσοι τοῖσιν ἀνθρώποισι προσγίγνουται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν συλλεγόμενα ἀθρόως ἐκφαίνονται. Πρὶν οὖν κρατέεσθαι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὑγιὲς τοῦ νοσηροῦ, ἂ πάσχουσιν ἐξεύρηται μοι, καὶ ὅπως χρῆ ταῦτα καθιστάναι εἰς τὴν ὑγίειαν.”

Προφύλαξις ἐν νόσῳ. Ἐὰν τὰ προδρομικὰ συμπτώματα ἐπιμένωσι τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην ἡμέραν, καὶ ἐπέλθῃ πυρετὸς εἴτε μετὰ ρίγους εἴτε ἀνευ τούτου, σημεῖον ὅτι ἄρχεται νόσος.

Μένε τότε ἐν τῇ κλίτῃ καλῶς κεκαλυμμένος· καὶ εἰ μὲν διψᾷ πίνε ποτὰ δροιστικά, σομίδαυ, πορτοκαλλιάδαν, ἐλαφρὰν λεμονιάδαν κλ. Μὴ τρώγῃ ὑπάρχοντος πυρετοῦ, πίνε δὲ ἀντὶ φαγητοῦ κύαθου ζωμοῦ ἕρνιθος μετὰ φιδὲ ἢ ὄρυζιου. Ἐὰν δὲ προῦπάρχῃ δυσκοιλιότης λάβε τὴν πρῶταν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἢ τῆς ἐπιούσης καθάρσιον.

Συνάμα ληφθήτωσαν πάντα τὰ τῆς ὑγιεινῆς παραγγελματα πρὸς εἰσπνοὴν καταθαροῦ ἀέρος. Διατήρει δὲ καὶ καθαριότητα ἐνδυμάτων καὶ καλυμμάτων κλ. Ὁ θύλαμος, ἔνθα μένει ὁ ἄρρωστος, μὴ ἔστω πολὺ θερμὸς, ἀλλ’ οὔτε καὶ πολὺ ψυχρὸς. Οὐδεὶς τῶν περὶ τὸν ἄρρωστον νὰ μὴν ὀμιλῇ μετ’ αὐτοῦ. Μενέτωσαν δὲ ἐν τῷ θαλάμῳ ὀλίγοι. Τὰ ἀφιδεύματα (κόπρανα) ἀμέσως ἀπομάκρυνε, καὶ ἀνοίγε τὴν θύραν ἢ τὸ παράθυρον μακρὰν τοῦ ἀσθενοῦς πρὸς ἀπυβόλην τοῦ ἀκαθάρτου ἀέρος, καὶ πρὸς ἀνανέωσιν αὐτοῦ. Κατὰ δὲ πᾶσαν πρῶταν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ ἑσπέρας πρὸ τῆς δύσεως, ἐπιτρέποντος τοῦ καιροῦ, μενέτω ἐπὶ τέταρτον ἄρας ἐν παράθυρον ματὰ τῆς θύρας ἀνοικτὰ πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος τοῦ θαλάμου, τοῦ ἄρρωστοῦ ὄντος καλῶς προφυλαγμένου καὶ ἀρμοδίως κεκαλυμμένου. Ἡ κλίτῃ ἔστω ἀνευ παραπετασμάτων, (κουρτίνων) καὶ μὴ ἐγγὺς τῶν τοίχων, ἵνα οὕτω διέρχεται πανταχόθεν ἀνθρωπος, καὶ ἀνανεοῦται εὐχερέστερον ὁ ἀήρ. Αἰ ἠθικαὶ ταραχαὶ εἰσι πολὺ ἐπιβλαβεῖς· πολλάκις μεταβάλλουσι τὴν ἡπαισιότατην νόσον εἰς κακοήθη. Μὴ μενέτωσαν ἐν τῷ θαλάμῳ ἀνηθ. οὔτε ὕσμιν εὐώδεις καὶ μή. Μὴ ὀμιλοῖ εἰς τὸν ἀσθενῆ ἀποτόμως καὶ σκυθρωπάζων· ἀλλὰ μηλιχίως, ἔχων ὄψιν φαίδραν καὶ γηθόσυνον· οὕτως ἐχέτωσαν καὶ οἱ τὸν ἀσθενῆ περιποιούμενοι.

Ἐὰν ὁ πυρετὸς ἐξακολουθῇ, δοθήτω τὴν ἐπιούσαν

πρῶταν ἀφέψημα κίνας μετὰ νάρδου (βαλεριάνας) καὶ γλυκαλίσου κατὰ τὴν συνταγὴν (ιδεὲ Σελ. 104). διότι τοῦτο πολυλάκις ὑπῆρξεν ἢ ἀγκυρα κατὰ τῆς τρικυμίας τῆς νόσου. Πολυλάκις ἤρκεσεν ἢ χρῆσις τοῦ ἀφεψήματος τούτου πρὸς διάλυσιν καὶ πρὸς καταβολὴν τῆς ὀρμῆς τῆς νόσου, καὶ πρὸς αἴσιον πέρασ τῆς θεραπείας.

Ἐὰν ὁ πυρετὸς τὴν ἐπιούσαν τῆς χρήσεως τοῦ ἀφεψήματος ἐξακολουθῇ, καὶ ὁ ἰατρὸς ἦνε ἀπών, ἐπαυέλαβε τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὁ πυρετὸς προχωρῇ καὶ ἐνυπάρχῃ πόνος ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστροῦ, σκοτοδίη, ἢ κεφαλαλγία, ὕπνος κακός, βῆξ ἐπίπνοος μετὰ πόνου ἐπὶ τοῦ θώρακος καὶ ἀποχρέψεων αιματοφύρτων, ἢ ἄλλων καὶ ἀνευ τούτων διαταρακτικῶν συμπτωμάτων, σπεῦσον τότε πρὸς πρόσκλησιν ἰατροῦ καὶ μακρὰν ὄντος.

Ἐν γένει εἰπεῖν ἅμα ἀναφανῆ ὁ πυρετὸς, ἢ διαίτα τοῦ πάσχοντος ἔστω αὐστηρά. Πρόσφερε μόνον ποτὰ δροιστικά, καὶ οὐδεμίαν τροφήν. Ὁ θεῖος Ἱπποκράτης ὀρίζει τὴν τοιαύτην διαίταν εἰς ἀσιτίαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μεθ’ ἧς δοθήτω ρόφημα ἐκ ζωμοῦ ἕρνιθος μετὰ πάστας πολφοῦ (φιδέ). Ἀπεχε τῆς πόσεως οἴνου.

Ἐν δὲ ἀξείᾳ καὶ πυρετικῇ νόσῳ οὐ μόνον τροφῆς ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ποτοῦ οἴνου. Ὁ Πλούταρχος παρ.) λέγει “σῶμα δὲ οὐδὲν οὕτως ἰσχυρὸν ἔστιν, ᾧ τεταμένῳ καὶ φλεγμαίνοντι, προσπεσῶν οἶνος οὐκ ἠδίκησεν.”

Ἐὰν δὲ ὁ πυρετὸς ἀγῆ ἐλαττούμενος, δοτέον τροφήν ἐκ ζωμοῦ ἕρνιθος μετὰ πάστας πολφοῦ ἢ ὄρυζιου, κομμένου μετὰ κροκοῦ ῥοῦ· μετὰ δὲ τὴν ὀλοσχερῆ παύσιν τοῦ πυρετοῦ δοτέον κατ’ ὀλίγον κρέας ἕρνιθος ἢ προβάτου ἐφθόν (βραστὸν) καὶ εἴτα ὀπτὸν (ψητὸν) μετὰ σεμιδαλίτου ἄρτου προσφάτου.

Δ. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Θεραπεία αἱμοπτύσεως, (α)

Ἡ θεραπεία γίνεται κατὰ τὰ αἴτια. Ἐὰν ἡ αἱμόπτυσις γίνεταί ἐξ αἱμορραγίας τῆς ρινῆς, μεταχειρίσθητι εἰσρο-

(α) Ἡ λέξις αἱμόπτυσις εἶνε νέας συνθέσεως, ὁ Ἱπποκράτης λέγει τὸ πάθος αἵματος πτύσις ὡς καὶ ἡ λέξις φυματίσις, ἢ οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεον φθίσειν (ὄγκτικας, χτικίω), φθόνην φθίσην, φθίναν, ἐκπηγάζουσα ἐκ τῆς ὑπάρξεως φυματίου, ἐξ ὧν ὁ πάσχων καλεῖται φυματίας.

φήσεις διὰ τῶν ρωθάνων διαλύσεως ἐνὸς δραμίου στυπτηρίας κεκαυμένης (στύψης καυμένης) εἰς 2β δρ. ὕδατος ἢ ἔνωσον ἐν δράμι περχλωροῦρου σιδήρου εἰς 2β δρ. ὕδατος· διὰ τῶν ἰατρικῶν τούτων ποιεῖ καὶ γαργάραν κατὰ πρῶσαν ὥραν. Ἄμα παύση ἢ ροὴ τοῦ αἵματος, παύσον καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἰατρικῶν. Ἀπόφευγε τὰ πολλὰ θερμὰ φαγητὰ καὶ ποτὰ, τὸν θυμὸν, τὴν στενοχωρίαν, τὰ στενὰ ἐνδύματα, κλπ.

Ἐὰν ἡ αἰμόπτυσις γίνεται ἐκ συμφορήσεως αἵματος εἰς τοὺς βρόγχους, καὶ ρήξεως φλεβιδίου. Μεταχειρίσθητι ἀντιπερισπαστικά· δηλαδή πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προκαλέσῃ αἷμα πρὸς τὰ κάτω, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν συνήθη αἰμορραγίαν· εἰάν προήλθεν ἐκ μεταστάσεως, θέσον σιναπισμοὺς ἐπὶ τῶν μηρῶν, σικύας (βεντούζας) ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν καὶ κάτωθι τῆς κνήμης. εἰάν προέρχεται ἐξ ἐπισχέσεως τῶν ἐμμήνων, ποίησον φλεβοτομίαν τοῦ ποδός, εἰάν προέρχεται ἐξ ἐπισχέσεως αἰμορροϊδῶν ἐπίθετος βδέλλας ἐπὶ τῆς ἔδρας, κλπ.

Ἡ προχειροτέρα σκευασία κατὰ πάσης αἰμοπτύσεως εἶνε αὕτη.

Λάβε	Στυπτηρίας κεκαυμένης	δρ.	1
	ὕδατος πηγαιου	„	40
	Σιραπίου ἀπλοῦ	„	4
	λαουδάνου τοῦ Σίνδεναιμ	σταγ.	10

μίξον κατὰ τέχνην.

Χρήσις. Δίδε κατὰ ὥραν ἀνὰ ἐν κοχλιῆριον μέγα. Ἐὶν θέλης καταστήσαι ἰσχυρότερον τὸ ἰατρικὸν πρόσθετος καὶ δέκα κόκκους Ταυνίης.

Κοινῶς προσθέτουσι ποσὸν λειοτετριμμένης μαστίχης ἐντὸς ὕδατος, ἐξ οὗ πίνουσι καθ' ἑκάστην.

Τὸ ἔλαιον τοῦ πηγαιου διδόμενον ἐσωτερικῶς ὑπὸ 2 εἰς 5 στάγματα ἐντὸς ἀρωματικοῦ ποτοῦ θεωρεῖται κοινῶς ὅτι θεραπεύει τὴν προερχομένην αἰμόπτυσιν, ἰδίως τὴν ἐξ ἐπισχέσεως τῶν ἐμμήνων.

Ἐὰν ἡ αἰμόπτυσις συνοδεύηται μετὰ πυρετοῦ, δὲ μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ρηθέντος ἰατρικοῦ, ὑπερδύνασαι νὰ ἐπαναλάβῃς μέχρι ἐξαφανίσεως τῆς αἰμοπτύσεως, ἀφέψημα Κίννας κατὰ τὴν κάτωθι συνταγήν.

Λάβε	Κίννας περὺβιανῆς	δρ.	8
	ρίζης νάρδου (βαλεριάνας)	„	4
	σπόρων γλυκακίσεως	„	4
	ὕδατος	„	100

Θέσον τὴν Κίνναν ἐν τῷ ὕδατι ἐντὸς ἀγγείου καταλλήλου καὶ βράσον ελαφρῶς ἐπὶ ἡμισίαν ὥραν· ἐκβάλε ἐκ τοῦ πυρὸς, καὶ πρόσθετος τὴν νάρδον χουδροκοπανισμένην καὶ τὸ γλυκάνισον ὡς ἔχει, καὶ ἄφες ἐπὶ τέταρτον ὥρας· στράγγισσον διὰ πανίου καὶ πρόσθετος εἰς τὸ ὑγρὸν ζάχαρον· ἐν μέγα κοχλιῆριον καὶ ἀνακάτωσον· δὲ λαμβάνειν κατὰ ὥραν ἀνὰ ἐν μέγα κοχλιῆριον.

Τροφή ἔστω εὐπεπτος οὐ πολλὴ θερμὴ, πίνε λεμονάδα· ἀπεχε οἴνου καὶ οἰνοπνευματωδῶν, διατήρησι ἀταραξίαν καὶ ἡσυχίαν.

Ἐὰν ἡ αἰμόπτυσις προέρχεται ἐκ φυμάτων, ἢ χρήσις τῆς ρηθείσης σκευασίας τῆς στυπτηρίας ὠφελεῖ καὶ καταπαύει τὴν αἰμόπτυσιν· εἰάν ὑπάρχῃ πυρετός, ὡσαύτως ἢ ρηθείσα χρήσις τοῦ ἀφεψήματος τῆς κίννας ὠφελεῖ. Κατόπιν χρῶ σκευασίας βαλσαμώδεις, τουικᾶς, φωσφορούχας κλπ. τὰ ὅποια θεραπεύουσι ἐν τῷ κλίματι τούτῳ τὴν ἡπίαν καὶ τυρώδη φυμάτωσιν.

Ἡ διάγνωσις τῆς ἐκ φυμάτων αἰμοπτύσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πείρας καὶ ἰδίας ἀντιλήψεως τοῦ ἰατροῦ. Ἴδου τὰ παρ' ἡμῶν θεωρούμενα ὡς σημεῖα ἐξωτερικὰ τῆς φθίσεως.

Ρις ὀξεία, κρόταφοι συμπεπτακότες, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, ὤμοι ἀνυψωμένοι. Ἡ ὑπὸ τῆς κλείδας χώρα μετὰ τούτων καὶ τῶν ὤμων γίνεται κοίλη. Τὸ σῶμα κατ' ὀλίγον ἀδυνατεῖ καὶ ἰσχυαίνει, εἰάν ὑπάρχῃ τότε πυρετώδης κατάστασις, καὶ ἰδρωτὲς πρῶτοι, κλπ. οἱ ὀδυμχοὶ κατὰ τὴν γυῶμην τῶν ἀρχαίων γίνονται κυρτοί.

Ἡ φθίσις προέρχεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως εἰς τοὺς πνεύμονας σωματίων τινῶν σκληρῶν κατ' ἀρχὰς, σφαιρικοῦ σχήματος, μικροτάτων ὡς κόκκοι κεχρίου, καὶ κατ' ὀλίγον ἐξογκωμένων, τὰ ὅποια φ ὕ μ α τ α καλοῦνται. Ἡ μικροσκοπικὴ ἔρευνα ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτά εἰσι φωλαιαὶ μικροζωδάρων ἰδίας φύσεως. Ὄθεν δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἀνακαλυφθήσεται καὶ τὸ ἀντιφάρμακον, τὸ καταστρέφον ταῦτα, καὶ τότε καὶ ἡ ταιαύτη φθίσις εἶνε θεραπευτέα, ὡς θεραπεύεται ὁ διαλείπων πυρετός διὰ τῆς κνήμης, ἥτις καταστρέφει τὰ μικροζωδάρια, τὰ ὅποια ἐμφωλεύουσι ἐντὸς τῶν ἐρυθρῶν σφαιριδίων τοῦ αἵματος καταστρέφοντα ταῦτα, ὡς ὁ ὑδράργυρος καὶ ἄλλαι ὕλαι καταστρέφουσι τὰ μικροζωδάρια τῆς σφίλλιδος, ὡς τὸ θέλον καταστρέφει τὰ μικροζωδάρια τῆς ψώρας, καὶ ἄλλων τινῶν ἐξαιθημάτων. κλπ.

Ε. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τῆς ἐμετικῆς τρυγῶς

(Τάρταρο ἐμέτικο ἢ τάρταρο στυμπιάτο).

Τὸ ἱατρικὸν τοῦτο εἶνε πολλὸν χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον εἰς πολλὰς νοσολογικὰς περιστάσεις.

Διδόμενον ὑπὸ δόσιν ἑνὸς κόκκου διαλελυμένον εἰς 50 δραμ. ὕδατος εἶνε ὠφελιμώτατον πρὸς θεραπείαν τῆς διφθεριτίδος, ὡς περὶ τοῦτου ἐλέγχθη εἰς τὰ περὶ διφθεριτίδος ἐν τῷ Φοίβῳ ἔτους Α'. σελ. 186.

Ἐπὶ δόσιν ἑνὸς κόκκου διαλελυμένον, εἰς ποσότητα 300 δραμίων ὕδατος εἶνε χρήσιμον ὡς καθαρτικόν. Λάμβανε ἐκ τοῦ ἱατρικοῦ τοῦτου ἀνὰ ἕνα κύαθον (κουπάκι) τοῦ καφῆ τὴν πρῶταν κατὰ ἡμίσειαν ὄραν μέχρις οὐ ἐπέλθῃ ἐκκένωσις. Εἶνε πρόχειρον, δὲν ἔχει οὐδεμίαν κακὴν γέυσιν, οὔτε κακὴν ὀσμὴν· εἶνε ὡς ἐν πύλης ἀπλοῦν ὕδωρ· εἶνε δὲ καὶ πολὺ εὐθύνη· διότι εἰς τὸ φαρμακεῖον ἔχει εἰς ἡ δύο κόκκοι μόνον πέντε λεπτά.

Κατὰσκευάζεται καὶ σύνθετον καθαρτικὸν ἐκ τοῦτου.

Λάβε ἐμετικῆς τρυγῶς κόκκον
1
ιτρικῆς κατάσεως (νίτρου) κόκκου ἢ
ὕδατος δρ. 400 ἀνακάτωσον ὁμοῦ.

Λάμβανε ἐκ τοῦτου κατὰ ἡμίσειαν ὄραν ἀνὰ ἕνα κύαθον (κουπάκι) τοῦ καφῆ μέχρις οὐ ἀρχίσῃ ἡ ἐνέργεια. Εἶνε δρυσιστικὸν καὶ καθαρτικόν.

Ἡ ἐμετικὴ τρυγὴ εἶνε εἰδικὸν φάρμακον κατὰ τῆς πνευμονίας καὶ τῆς πλευριτίδος, καὶ ἐν γένει κατὰ πάσης φλογώσεως τῆς βλενομεμβράνης, καὶ ὀρρομεμβράνης· εἶνε εἰδικὸν φάρμακον κατὰ τῆς ὀξείας καὶ χρονίης ἀρθρίτιδος, καὶ κατὰ τῆς καρδίτιδος προερχομένης ἐκ προϋπάρξεως ρευματισμῶν ἀρθρικών.

Μεγάλως ὠφελεῖ πρὸς θεραπείαν τῆς λώβας μεθοδικῶς διδόμενον· ἐν γένει ὠφελεῖ κατὰ πάσης νόσου ἐπιφερούσης ἐπαύξεισιν τῆς βικίης τοῦ αἵματος, καὶ ἐπιπαύει ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς φλεβοτομίας αἵματος. Ἡ δόσις εἶνε εἰς τὰς ὀξείας νόσους ἀπὸ κόκκου 1 μέχρι πέντε ἐν ὕδατι δρ. 50 κατὰ ὄραν ἀνὰ ἐν κοχλιάριον σπόγγος. Εἰς τὰς χρονίους νόσους, χρονίαν

ἀρθρίτιδα κλπ. δοτέον ἕνα ἢ δύο κόκκους ἐν ὕδατι δρ. 50 κατὰ πρῶταν καὶ ἑσπέραν ἀνὰ ἐν κοχλιάριον μέγα.

ΠΕΡΙ ΦΛΕΒΟΤΟΜΙΑΣ.

Μέγα καὶ ἡρωϊκὸν φάρμακον εἶνε ἡ φλεβοτομία γιγνομένη ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ καὶ προσηκόντως. Ἡ φλεβοτομία προλαμβάνει καὶ βραχύνει νόσους, καὶ θεραπείαν ἐπιφέρει ὑπὸ τὰς χεῖρας ἐμπείρου καὶ ἔμπρονος ἱατροῦ.

Ἄλλ' ὅπως πᾶς ἐπίσημος καὶ κοινωφελὴς τυγχάνει καὶ ἀντιπάλων, οὕτω καὶ ἡ σωσίβιος φλεβοτομία ἔτυχε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῶν σφόδρα φίλων καὶ σφόδρα ἐχθρῶν. Ἡ νῦν ἐποχὴ ἀνάγεται εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν ἀντήν, οἵτινες ἐπικρατήσαντες ἀπαγορεύουσι σχεδὸν ταύτην συστηματικῶς. Ἀλλὰ μικρὸς παρελεύσεται χρόνος καὶ αἴθριαι οἱ φίλοι αὐτῆς ὑπερισχυνοῦσι, λεγοῦσης τῆς φλεβοτομίας τὸ τοῦ πρῶτου Εὐθύου παραφραζόμενον.

“Κι' ἂν μὲ φάγησ' ὡς τὴν ρίζαν, ἐγὼ πάλιν θὰ βλαστήσω,

“καὶ πικρότητα μεγάλην τοὺς ἐχθροὺς μου θὰ ποτίσω.”

Ὅπως ὁ τοῦ Φοίβου ἀναγνώστης ἐκτιμήσει τὰ ἀποτελέσματα τῆς φλεβοτομίας· θελομεν ἐν περιλήψει διαλάβει τὰ πρακτικώτερα καὶ οὐσιώδη πρὸς ὀδηγίαν ἐκάστου.

Ἡ φλεβοτομία πρέπει νὰ γίνεταί ὑπὸ φλεβοτόμου γεγυμνασμένου πολυτείρου, καὶ ἐπιδεξίου, διότι ἡ κακὴ τομὴ τῆς φλεβῶς ἐνδέχεται νὰ ἐπιφέρῃ δεινὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ ἐφευρετὴς παρ' Ἑλλήσι τῆς φλεβοτομίας θεωρεῖται ὁ υἱὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ Π ο δ α λ ε ρ ι ο ς, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος νοσολόγος καὶ θεραπευτὴρ.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐφλεβοτόμου ὄσον τὸ δυνατόν ἐγγύτερον τοῦ πάσχοντος μέρους ἵνα τοπικῶς ἐκκενωθῇ τὸ αἷμα τοῦ πάσχοντος μέρους, ἐν κεφαλαλίᾳ ἐφλεβοτόμου τὴν μεταπικνὴν φλέβα· ἐν τῇ κυνιάγγῃ τὴν ὑπογλώσσιον φλέβα· ἐν τῇ ἀποπληξίᾳ τὴν σφαγιτίδα, κλπ. ἀλλ' αἱ πράξεις αὗται παρέρχουσι δυσκολίας· ἐν τούτοις πολλαχοῦ καὶ παρὰ ἐπιστημόνων καὶ παρὰ ἐμπειρικών ἱατρῶν ἐνίοτε γίνεταί φλεβοτομία ἐπὶ τῶν μερῶν τούτων.

Συνήθως ἡ φλεβοτομία γίνεταί ἐπὶ τῶν φλεβῶν τοῦ βραχίονος, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, διότι γίνεταί εὐχερέστερον· ἐκτελεῖται δὲ ἐπὶ τῶν φλεβῶν τῆς ὑποκωνί-

νίου κοιλότητας, ή πτυχής, του βραχιόνος, ο οποίος εν τῷ φλεβοτομῆν πρέπει να ἦνε καλῶς ἐκτεινόμενος.

Αἱ φλέβες τοῦ μέρους τούτου εἰσὶν κυρίως τρεῖς. Ἡ κεφαλική, ἡ βασιλική, καὶ ἡ μέση.

Ἡ κεφαλική ἀρχεται ἐκ τῆς ράχως τοῦ ἀντίχειρος δακτύλου καὶ τοῦ ἀντιθέναρος (τῆς ἔξω ἐπιφανείας τῆς χειρός) καὶ βαίνει πρὸς τὰ ἔξω τῆς ὑπαγκωνίου κοιλότητας τοῦ βραχιόνος (εἶνε αὕτη ἡ σημειούμενη ὑπὸ τὸ στοιχ. Κ. ἐπὶ τῆς παρακειμένης εἰκόνος).

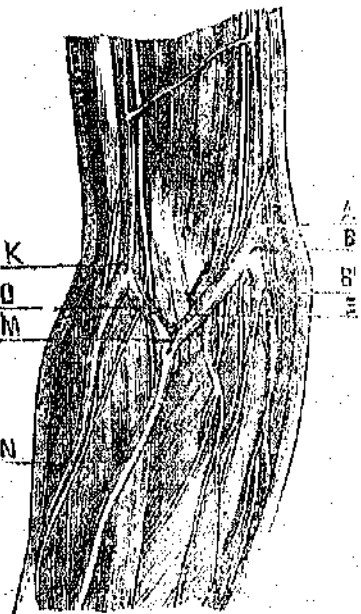
Ἡ Βασιλική Β. Β. ἀρχεται ἐκ τῆς παλάμης καὶ διαυθύνεται πρὸς τὴν ἔσω χώραν τῆς ὑπαγκωνίου κοιλότητας.

Ἡ μεσαία Μ. κείται μεταξὺ τῆς κεφαλικῆς καὶ τῆς βασιλικῆς, ἔχει σχῆμα γωνίας ἀνεστραμμένης Μ. τῆς ὁποίας ἡ μία πλευρὰ συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς κεφαλικῆς, καὶ ἡ ἄλλη μετὰ τῆς βασιλικῆς, αἱ δύο αὐταὶ πλευραὶ ἠνωμέναι ἐπὶ τῆς γωνίας ἀποτελοῦσι τὴν μεσαίαν Ν. κοινὴν καταβαλόνουσαν φλέβαν.

Αἱ δύο φλέβες ἡ κεφαλικὴ καὶ ἡ βασιλικὴ ἀπολήγουσιν εἰς τὴν ὑποκλείδιον φλέβα. αὕτη δὲ ἀπολήγει εἰς τὴν ἀνωτέραν κοίλην φλέβα. Διὰ τοῦτο ἡ τοῦ βραχιόνος φλεβοτομία ἐπενεργεῖ ἰδίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τῶν πνευμόνων, τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος.

Ὁ Πιερρὴς ἀπέδειξε πειραματικῶς ἐνώπιον ἐπιτροπῆς διορισθείσης παρὰ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς ὅτι φλεβοτομία ἐκ 40 δραμ. αἵματος ἐλαττώνει τὴν περιφέρειαν τοῦ ὄγκου τοῦ ἥπατος κατὰ 5 περίπου ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, ὅταν τοῦτο ἦνε ἐξογκωμένον ἐκ συμφορήσεως. Τὰ ὄρια τοῦ ἥπατος βοηθῶς ὦν τοῦ Πιερρῆ διέγραψα ἰδίᾳ χειρὶ διὰ τῆς ἐπικρούσεως καὶ τοῦ δερμογραφικοῦ χρωστήρας μου, καὶ ἐδείχθη ἡ ἐλάττωσις ὀφθαλμοφανῶς.

Καὶ ἡ μὲν μία πλευρὰ τῆς μέσης φλέβας, ἡ ἀπὸ τῆς γω-

νίας ἀρχομένη καὶ λήγουσα εἰς τὴν κεφαλικὴν καλεῖται μεσηκεφαλική Ο. ἡ δὲ ἄλλη μέση βασιλική Β, (ἰδὲ παρακειμένην εἰκόνα) ἐπὶ ταύτης δὲν πρέπει νὰ γείνηται φλεβοτομία, διότι ὑπὸ ταύτην εὐρίσκεται ἡ ἀρτηρία Α. καὶ ἐνδέχεται νὰ πληγωθῇ διὰ τοῦ νυστερίου, καὶ τότε δεινὰ καὶ ἐνίοτε θανατηφόρα ἀποτελέσματα γίνονται. Γνωρίζεται ἡ θέσις ταύτης, ὅταν ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου ἐπιτεθῇ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου καὶ αἰσθανθῇ παλμὸς ἀρτηρίας· ἀκριβῶς πρὸς ὄλους δὲν διατηρεῖται ἡ αὕτη θέσις τῆς ἀρτηρίας ὡς πρὸς τὴν φλέβα, διότι καὶ αὕτη παραλλάσσει θέσιν.

Διὰ τῶν φλεβῶν τούτων διέρχονται καὶ νεῦρα, καὶ συμβαίνει ἐνίοτε νεῦρον τι νὰ εὐρίσκηται διερχόμενον ἐπὶ φλεβὸς τὸ δὲ νυστήριον (σχαστήριον) ἐν φλεβοτομίᾳ νὰ πληγώσῃ τὸ νεῦρον· διότι δὲν διαγιγνώσκεται ἡ θέσις του. Ἡ τοιαύτη πληγώσις οὐδὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐπιφέρει παρὰ πόνον ἰσχυρόν, ὅστις παρέρχεται ἀβλαβῶς.

Σπανίως ὄλαι αἱ πρὸς φλεβοτομίαν φλέβες φαίνονται εἰς τοὺς πολὺ παχεῖς μόνον ἡ μέση βασιλική Β. φαίνεται ἥτις συμπλίπτει, ὡς ἐρρέθη, μετὰ τῆς ὑποκειμένης ἀρτηρίας Α. Ἡ φλέψ αὕτη εἶνε ἡ μᾶλλον ὑποκειμένη πλησίον τοῦ δέρματος καὶ ἡ μᾶλλον ὀγκωδεστέρα, καὶ ἡ μᾶλλον παρέχουσα πολὺ αἷμα, καὶ ἡ ὀλιγώτερον πονοῦσα ἐν τῷ φλεβοτομῆν, διότι ἀποστερεῖται νεύρων. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἔχη τόσα πλεονεκτήματα, καθίσταται ἐπικίνδυνος ἡ τομὴ αὐτῆς ἕνεκεν τῆς ὑποκειμένης, ὡς ἐρρέθη, ἀρτηρίας Α. Μόνον πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς φλεβὸς ταύτης τὸ πρὸς τὴν γωνίαν δύναται νὰ γείνη φλεβοτομία ὀλιγώτερον ἀκινδύνως· διότι ἡ ἀρτηρία κείται βαθύτερα καὶ καλύπτεται ὑπὸ ὑμένος.

Ὅλαι σχεδὸν αἱ ἄλλαι φλέβες συμβαίνει νὰ ἔχωσιν νεῦρα ἐπ' αὐτῶν, καὶ νὰ ἐπιγίγηται πόνος ἐν τῷ φλεβοτομῆν.

Ἡ μόνη φλέψ προτιμητέα εἶνε ἡ μέση κεφαλικὴ τεμνομένη πρὸς τ' ἄνω μέρος. Δὲν εἶνε μὲν πολὺ ὀρατὴ ἀλλὰ διὰ τῆς ἀφῆς γίνεται καταληπτὴ. Παρέχει καὶ αὕτη πολὺ αἷμα. Τοὺς κάτω βραχιόνος τῆς κεφαλικῆς καὶ βασιλικῆς δὲν τέμνομεν· διότι ἔχουσι νεῦρα καὶ παρέχουσι πόνον.

Γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς μεταταρσίου ἐπιφανείας τοῦ ποδὸς (τοῦ κτενίου τοῦ ποδὸς) φλεβοτομία ἐπὶ τῆς μεγάλῃς ἢ τῆς μικρᾶς σαφηνῶς φλεβῶς, ἥτις προχωροῦσα πρὸς τ' ἄνω εἰσέρχεται διὰ τῆς χώρας τοῦ μηροῦ εἰς τὴν μηρικὴν φλέβα, καὶ ἀφ' οὗ παραλάβει τὴν ἐξωτερικὴν αἰδαίαν φλέβα, φθάσει ἐντὸς

της λεκάνης. Ούτως ἡ φλεβοτομία τοῦ ποδὸς σχετίζεται μὲ τὰ ἀγγεῖα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐν ᾧ ἡ τοῦ βραχίονος σχετίζεται μετὰ τῆς κεφαλῆς, πνευμόνων, καρδίας, καὶ ἡπατος.

Δὲν τέμνεται ἀρτηρία πρὸς ἐξαγωγήν αἵματος· διότι αἱ παριαὶ τῶν ἀρτηριῶν τεμνόμεναι δὲν ἐπουλοῦνται εὐκόλως οὔτε εὐκόλως παύει τὸ αἷμα. Μόνον ἐν ἀποπληξίᾳ ἔτεμνον τὴν τῶν μηνύγκων ἀρτηρίαν· διότι αὕτη εὐκόλως πιέζεται πρὸς παύσιν τῆς ροῆς τοῦ αἵματος. (ἀκολουθεῖ)

Μακροβιότης.

Ὁ Βουφφὼν πρῶτος ὥρισε τὰ ὅρια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τοῦτον ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἐφηβος τὰ 16 ἔτος ἡλικίας, ζῆ φυσικῶς ἐξάκις 16 ἢτοι 96 ἔτη.

Ὁ Βουφφὼν δοξάζει ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ ἡ γῆ ἦτον μαλακῆ, καὶ πάντα τὰ παραγόμενα καὶ διατηρούμενα ἐπ' αὐτῆς ἦσαν μαλακότερα, ὅθεν καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα, ἦτον ἐλαστικότερον, εὐκαμπτότερον, καὶ μᾶλλον ἐκτατόν· ἡδύνατο ὕ' αὐξῆται πολὺν καιρὸν μέχρι ὠρίμου ἡλικίας, ἐπομένως καὶ διάρκειαν ζωῆς εἶχε μακρύτεραν. Οὕτως ἐξηγεῖ τὴν ζωὴν τῶν πατριαρχῶν.

Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐπὶ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, πρὸ τοῦ Ἀβραάμ, τὸ ἔτος τινῶν ἐθνῶν τῆς ἀνατολῆς ἀπετελεῖτο ἐκ 3 μηνῶν· ἦτοι αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους ἀπετέλουν 4 ἔτη. Μετὰ τὸν Ἀβραάμ τὸ ἔτος ὑπῆρξεν ἐξ 8 μηνῶν, καὶ μετὰ τὸν Μωϋσῆν ἦτον ἐκ 12 μηνῶν.

Πρὸ τοῦ Ἀβραάμ ὅταν ἔλεγον ὅτι ἄνθρωπος τις ἀπέθανε 100 ἐτῶν, ἐνόουν ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του· ἦτοι 25 ἐτῶν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.

Ὁ Φλουράνς ὀρίζει τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος. Κατὰ τοῦτον πεντάκις τὸ 20 ἀποτελεῖ τὸ φυσικὸν ὄριον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἢ τὸ 100 ἔτος.

Ὁ Οὐφελάνδος ὥρισε τὸ ὄριον τοῦτο εἰς 200 ἔτη· διότι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του Ἄγγλος τις ἔζησε 162 ἔτη, λέγει ὅτι κατὰ πολλὰς παρατηρήσεις τὰ ζῶα ζῶσι δεκαπλάσιος τῆς ἡβικῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ὁ ἄνθρωπος φθάσει κατ' αὐτὸν εἰς πλήρη ἀνάπτυξιν τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας· ὅθεν δεκάκις τοῦτο ἀποτελεῖ ἔτη 200.

Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ὑπῆρξαν μακρόβιοι.

Σόλων, Θαλής, Πιπτακὸς ὑπερέβησαν τὰ 400 ἔτη κατὰ Λουκιανόν. Κατὰ Πλίνιον ὁ Ἐπιμενίδης ἔζησε 154 ἔτη. Ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψε τὸν Οἰδῆποδα 100 ἐτῶν, καὶ ὁ Θεόφραστος τοὺς ἠθικοὺς χαρακτήρας 97 ἐτῶν, ἀπέθανεν 107 ἐτῶν. Ὁ Ἴσοκράτης ἔζησεν 99 καὶ ὁ Τεγεαίτης Ἀρίσταρχος ὁ τραγικὸς ποιητῆς 100.

Ὁ Ἴπποκράτης, ὁ πατὴρ τῆς Ἱατρικῆς ἔζησεν 99 ἔτη, ὁ Γαληνὸς ὁ σοφὸς ἱατρὸς 99.

Καὶ γυναῖκες ἀναφέρονται μακρόβιοι. Ἡ σύζυγος τοῦ Κικέρωνος ἡ Τερεντία ἀπέθανε 102 ἢ κατ' ἄλλους 112 ἐτῶν τρεῖς νυμφευθεῖσα. Ἀναφέρεται ὅτι γυνὴ τις ἔζησεν ἐν Ρώμῃ 200 ἔτη. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πολλὰς γυναῖκας ζησάσας ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη.

Ὁ Βεσπασιανὸς τὸ 74 μ. Χ. ἀναφέρει πολλοὺς ὑπερβάντας τότε τὸ 100 ἔτος.

Κατὰ τὰς νεωτέρας ἐποχὰς ἡ Ἀγγλία παρέχει τὴν μᾶλλον μακροβιότητα. Ὁ Θωμᾶς Πάρρος ἔζησε 152 ἔτη, τρεῖς τέκνα αὐτοῦ ἔζησαν 124, 125 καὶ τὸ τρίτον 126, ὁ τελευταῖος ἀπόγονός του ἀπέθανεν 120 ἐτῶν.

Ὁ Θειμψων ἀναφέρει χωρικὸν τοῦ 17 αἰῶνος ζήσαντα 172 ἔτη, καὶ ἄλλον 178 ἔτη. Ὁ Βάκων ὁ σοφὸς λέγει ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του εἶδε γέροντας 150—160 ἐτῶν. Εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἀπομάχων τοῦ Γρεμβιχ εἶσαν 120 ὑπὲρ τὰ 120 ἔτη γεγονότες. Ἐν Γαλλίᾳ ὡσαύτως ἀναφέρονται πολλοὶ μακρόβιοι. Καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσι πολλοὶ ὑπερεκατοντούτιδες καὶ πλείονες τῶν ἄλλων μερῶν.

Ἄξιον παρατηρήσεως ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ μακρόβιοι γίνονται καὶ ἐκ τῶν πτωχῶν καὶ ἐκ τῶν εὐπύρων. Τὰ αἴτια καὶ τὰ μέσα τῆς μακροβιότητος εἰσέτι δὲν ἐγνωσθησαν εὐκρινῶς. Εἰς τὰ βόρεια γίνονται μακροβιότεροι οἱ ἄνθρωποι.

ΕἰΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ χρησιμεύσωμεν ἐπιφελῶς ἐτι μᾶλλον εἰς τοὺς πολυαριθμοὺς καὶ πανταχοῦ εὕρισκομένους συνδρομητὰς τοῦ Φαίβου καὶ τῆς Γεωργικῆς οὐ μόνον διδάσκοντες τὰ πρὸς ἕκαστον ἀτομικῶς χρήσιμα καὶ ἐπιφελῆ πρὸς διατήρησιν τῆς υἰγιαίας καὶ προφύλαξιν ταύτης, καὶ πρὸς πρόχειρον θεράπειαν νόσων, καὶ πρὸς πᾶν συντελεῖν πρὸς

πλουτισμόν τῶν γνώσεων ἐκάστου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν κοι-
νωρικὴν βελτίωσιν ὅλου τοῦ ἔθνους, παρέχομεν δωρεὰν εἰς
τοὺς συνδρομητὰς τὴν ἔφημερίδα "Ἡλιος ἐπιγραφομένην,
ἀνεὺ οὐδεμιᾶς ἀμοιβῆς ἰδίας. Ὅθεν ἀντὶ 5 φρ. (5,50 εἰς τὸ
ἐξωτερικόν) τῆς ἐτησίας συνδρομῆς τοῦ Φοῖβου θέλει ἀπο-
λαμβάνει ἕκαστος τρεῖς ἔργα, τὸν Φοῖβον, τὴν Γεωργικὴν
καὶ τὸν "Ἡλιον.

"Ὅσοι ἐπεμφάν τὴν συνδρομὴν 1 φρ. διὰ τὸν "Ἡλιον θέ-
λει ἀφαιρέσῃσι τοῦτο ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς
τῶν 5 φρ.

Θέλει δὲ συναποστέλλασθαι ὁ "Ἡλιος μετὰ τοῦ Φοῖβου
καὶ τῆς Γεωργικῆς διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἐξῆς ἐκδίδεται πρὸς
εὐκόλιαν δις τοῦ μηνός, ἀμφωτέρων τῶν φύλλων συναπο-
στελλομένων.

Εἰς οὐδένα μὴ συνδρομητὴν τοῦ Φοῖβου καὶ τῆς Γεωργι-
κῆς πέμπεται ὁ "Ἡλιος.

ΣΤΥΓΓΡΑΦΑΙ Ι. Π. ΠΤΡΑΑ.

Συνέκδημος ὑγιεινῆ ἐκδοσις Β'.

Συνέκδημος Ἱατροδικαστικὴ πύμ. 3.

Ἐγχειρίδιον φυσικῆς πειραματικῆς ἐκδ. Β'.

Πραγματεία περὶ λουτρῶν ἐκδ. Α', Β' καὶ Γ'. δημοσιευ-
θεῖσα ἐν τῷ Παραφοίβῳ.

Πραγματεία περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀρροδίου πολιτεύματος
ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν.

Ἱστορία τῶν δι' ὕδατος ὥρολογίων.

Πραγματεία περὶ τοῦ Καφέ.

Διατριβὴ περὶ βαμβάκοπυριτιδος.

Περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας χολέρας.

Περὶ ἀρσεως τῶν κεραυναγωγῶν.

Χρηστοθήθεια τοῦ λαοῦ.

Περὶ τῆς τομῆς τοῦ καρδιθιακοῦ ισθμοῦ.

Λόγος πανηγυρικὸς ἐπὶ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελλίου λί-
θου τῶν ἐν Τριπόλει ἀνακτόρων.

Ἐφημερίς Βαλτιώσις 12 ἐτῶν.

Φοῖβος ἐτῶν Α', Β', Γ', Δ' ἐξακολουθεῖ.

Παραφοῖβος ἐτῶν Α', Β'.

Γεωργικὴ ἐξακολουθεῖ.

Ἐφημερίς "Ἡλιος ἐξακολουθεῖ.